

בטחון שבועי

אור חדש על מתיקות דרך "ויגבה לבו בדרכי השם" במשנת נובהרדוק.
מהגה"צ רבי יהודה מאנדל שליט"א מעינת לייקווד יצ"ו

נודה מאוד לכל מי שיכול
לסייע בכיסוי הוצאות
ההדפסה. אפשר לע"נ וכו'
בטל' 0583223498
כמו"כ אם ברצונך להפיץ את
הגליון (אפשר באופן מוגדל)
Bitachon Weekly
וכן את
בביהכ"נ שלך או באיזורך,
נא להתקשר 0504154557

פרשת כי תשא - שנה ב' גליון 13 לע"נ מרת חוה בת ר' פינחס ע"ה ולזכות ר' מ.ב.א. שיחי

רק השי"ת קיים בחיך

וידבר ד' אל משה פנים אל פנים

משה רבינו זכה לדרגא הגבוהה ביותר בנבואה – פנים אל פנים. זהו הדרגא של הרגשת השי"ת בחושים הגשמיים באופן האמיתי ביותר, הוא זכה להתגבר על כל המחיצות של הגוף. הרמב"ם (הלכות תשובה – ה' ב') כתב שכל אחד יכול להיות צדיק כמשה. ובאמת זה צריך להיות המטרה הראשונה והעיקרית בחיינו. להכיר שהקב"ה הוא המציאות היחידה האמיתית. לא האנשים שאתה רואה, וגם לא אתה בעצמך, שום דבר אינו אמיתי. הגוף שלנו אינו נצחי, הדבר היחיד הוא להתחבר בנשמתנו להקב"ה – זהו האפשרות היחידה להיות מציאות אמיתית!

ר' ישראל סלנטר זצ"ל אמר על הח"ח, שזה היה מעלתו העקרית – חיבורו עם הקב"ה. אסתר המלכה חיתה כ"כ חזק עם השי"ת, עד שכשאמרה איש צר ואויב וכו' הצביעה על אחשוורוש. כי היא דברה עם השם יותר ממה שדברה עם אחשוורוש!

וברמב"ם הל' מזוזה (ו' י"ג) כ' שכל פעם שעוברים על המזוזה אנחנו צריכים להתעורר מהשינה ולהכיר שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם! ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים. וכמה שיותר נדבר על זה ונבטח בו, נחיה יותר ויותר מציאות זו.

כי זה משה "האיש" וכו' לא ידענו מה היה לו.
למה קראו למשה – "משה האיש". יתכן שמרומז כאן שכל כך נתפעלו ממשה עד שייחסו לו כח לעצמו ח"ו. והיינו שאחרי שראו שהוא הוציאם ממצרים וקרע הים ונתן להם תורה, התחילו להאמין שהוא ח"ו איש – בעלים על משהו, ושכחו שהכל מהשי"ת.

זהו מצוה חשובה עד מאוד לכבד רבנים וגדולי ישראל, אבל אסור לנו לשכוח את השי"ת! רק הוא בעל כח ולא הם ח"ו, וכל כחם רק ממנו ית! גם קרובים וידידים, שתורמים לנו כ"כ הרבה בחיינו, יכולים ליהפך ח"ו למעיין עבודה זרה! אנחנו חייבים לשנן לעצמינו שכל אלה ניתנו לנו מהשי"ת ולהודות לו יותר ממה שמודים לאנשים הנ"ל. וזה אותו הענין בנוגע לרופא טוב, עבודה טובה, "בוס" (boss) נחמד, בית נאה, רכב, כסף, כל מיני כשרונות למיניהם, וגם מידות טובות. תודה עליהם כסדר להקב"ה שהוא עשאהם והכניס אותם לחייה! אל תהפוך אותם לע"ז. וידוע הסיפור על הסופר שאמר "כל עוד שיש לי יד, פרנסתי מובטחת לי", ובטח בכח ידו, ולמחרת התייבשה ידו. וע"י חוה"ל פ"ד באורך כל העניין הזה (בפירוש החלק

הכל דמיונות

אני מכיר יהודי חשוב שנחשד ע"י השלטונות בדבר שלא היה. הוא היה צריך להזהר בכל פסיעה כי רדפו אותו ובדקו אותו. אפילו הטלפון שלו היה פתוח להם להקשיב לשיחותיו. כמה פעמים ניסו לתפוס אותו על כל מיני עניינים, אבל הקב"ה השגיח עליו, וכל פעם הם נכשלו. כשדברתי איתו בטלפון, אשתו דאגה שלא ידבר שיחות ארוכות, כי פחדה מהם, אבל אצלו הכל היה רגיל, והוא לא דאג לדבר הרבה. הוא הסביר לי שכל הענין זה דמיון, כי חרדת אדם גורם את המוקש, והוא האמין שהשי"ת אתו, ויעזור לו. אחרי כמה שנים הרדיפות נגמרו, ואדרבה כל הרודפים נהפכו לו לידידים!

היהודי הזה למד כבר לפני זה מוסר על בטחון הרבה שנים, והחליט שמטרת חייו מספר אחד, זה להגיע לבטחון אמיתי! יש לי חברים שכל נסיון, גדול וקטן, עם אנשים הוא בעיניהם מקום לגדול, וכל פעם שיש להם איזה פחד מאנשים, הם בורחים לשער הבטחון, ונרגעים!

הם רואים כל נסיון קטן כ"עסק מרויח", ויוצאים תמיד מהנסיגות עם רווחים טובים! לא פלא שהם אוהבים ללמוד מוסר.

כל אדם יש לו "מקום המדות" שלו. והוא צריך ללמוד מוסר כנגד זה. אם הוא מרגיש שפל, הוא צריך ללמוד מעלותיו וגדולתו בעיני השי"ת. ואם הוא מטבעו גאה, הוא צריך ללמוד כניעה.

רבי חיים מרדכי וינקראנץ זצ"ל אמר לי פעם לפני פורים. ששתיית יין, ולהיות שיכור זה לא נותן שמחה אמיתית. אבל 3 שעות חובות הלבבות, זה נותן שמחה באמת! וכמה שנדע חשיבות ותועלת המוסר זה יועיל לנו יותר!

הראשון והשני ע"ש).

ויתכן לומר שזה היה שורש לחטא הנורא – חטא העגל – כי אע"פ שידעו שמשה רבינו הוא רק ביניהם לבין השי"ת, מ"מ ייחסו לו איזה כח, וכשלא ידעו מה היה לו, חפשו משהו שיהיה במקומו. אבל אילו השכילו לדעת כי אין עוד

מלבדו, וגם הצדיקים שלנו אינם כח לעצמם ח"ו, לא היו דואגים כל כך – כי בודאי הקב"ה עדיין אתנו גם אם אינם יודעים איפה משה. וזהו בדיוק ההיפך של משה שהכיר בחוש שאין עוד מלבדו עד שזכה לנבואה בחוש.

נסיון העגל בחיינו – כל הנסיונות בנויות על שקר

וירא העם כי בשש משה – בא השטן והראה דמות חשך ואפילה וערבוביא וכו' (רש"י ל"ב א') בעיקר הערב רב חטאו בעגל, וגם ערב זה לשון ערבוביא. והסתירה הגדולה לבטחון זהו ערבוביא. לחץ, וחוסר סבלנות. הבוטח רגוע ויודע שהקב"ה שולט על הכל. עגל הוא שור צעיר שעדיין לא התבגר, ולא למד לקבל עול – וזהו רמז וסימן על זה שלכלל ישראל לא היה סבלנות לחכות עוד קצת ועי"ז איבדו יושר שכלם, ולא הקשיבו לזקני ישראל (וחור), ועשו ע"ד עצמם, ונגרם להם כל החטא.

הקב"ה מנסה הרבה אנשים לראות אם יתייאשו ח"ו במצב של חשך, או יסבלו, וימתינו לישועת השם. (אם ח"ו תתיאש מרוב לחץ, או שתחליט שהקב"ה רוצה להענישך, יתכן שח"ו יראו לך שזה נכון! ועל זה נאמר חרדת אדם יתן מוקש – משלי כ"ט כ"ה). הקב"ה ממתין לנו בתוך החשך ומצפה שנחזק את בטחוננו בו, וכך נזכה ליישועה.

רש"י הביא מחז"ל שהשטן הראה לעם ישראל דמות מטה שנושאים אותו בשמים, וזה היה חלק מהערבוב שעל ידו הצליח מעשה שטן להכשיל את ישראל. וצריך לדעת שכל העבירות שלנו, וכל הנסיונות שלנו, וכל הדאגות שלנו, הכל בנוי על אותו שקר של השטן. כשראובן בטוח שלשמעון יש יותר הצלחה ממנו, והוא משקיע בזה כל כך הרבה מחשבה, וקנאה, תאוה וכבוד. ומגיע לידי שנאה שמבוסס רק על דמיונות ושקר – כי באמת שמעון ג"כ בטוח שראובן הרבה יותר מוצלח ממנו!! ולכן זה נקרא שנאת חנם – כי הכל דמיונות!!

מחשבותיך ייהפכו למציאות

התפקיד שלנו זה לחשוב ולדבר כל ימי חיינו רק שיהיה טוב, ושנאנחנו טובים, ושאחרים טובים. הטוב הוא אור והחשך הוא הרע, וכל העגל התחיל ע"י שהשטן עשה "דמות" חשך – לעשות הרגשה שהכל רע. אבל באמת לא היה אלא דמות רע וחשך אבל מי שהיה חזק בדעתו לא נפל בדמיון הזה.

נביא כאן שני סיפורים (עם שמות בדויים) של הפלא הגדול של מחשבות טובות, ואיך שהם הופכים את כל המציאות!! **סיפור 1**) ידיד ר' אהרן גר בירושלים, ופועל לקרב נפשות אבודות לאבינו שבשמים. הוא קבל טלפון מבחור בודד, בן 30, שהיה בדכאון עמוק, ובאפס מעש. הוא כבר היה אצל כמה וכמה פסיכולוגים, וללא הועיל. וזה כבר תקופה שכל פעם שמתקשר לר' אהרן המצב מחמיר עד שהגיע המצב הנורא, שאינו מסוגל להמשיך לחיות! ר' אהרן הציע לו שמעכשיו הוא יתקשר אליו כל ערב לשיחה קצרה, אבל רק עם בשורות טובות ומעודדות של הצלחות קטנות ככל שיהיו. בימים הראשונים, הוא היה מספר על דברים פשוטים כגון שקם בבוקר, ושהתפלל, ואכל, ושלמד כמה שהיה מסוגל ללמוד באותם ימים, כך עבר שבוע. **עכשיו תראה את הכח של מחשבות טובות!!** -

אחרי שבת, הוא סיפר שזה היה השבת הטובה יותר שהיה לו בחייו! ביום ראשון הוא קם שעה מוקדם יותר מהרגיל – והתפלל עם מגין (!!)). הוא גם קבע לעצמו חמש סדרים קטנים שכללו תהילים, משניות, גמרא ומוסר. ולא רק זה, אלא שאותו בחור – שעד עכשיו היה כמו מת שלא היה זז לשום מקום – החליט לקום וללכת לבקר אצל איזה אדמו"ר לקבל ברכה, ואז התחיל לקרב ולחזק עוד יהודי! ביום שני אמו התקשרה לר' אהרן לספר שפתאום יש כאן שינוי עצום, ונהפך לאיש פועל ועושה, וגם התחיל להאמין ולהודות שהמצב משתנה לטובה!!

סיפור 2) נתן וגעציל הם שותפים כבר הרבה שנים, ואף אין ביניהם שלום, הם צריכים אחד את השני כדי להמשיך את העסק. נתן הלך לכמה פסיכולוגים, כדי לשנות את מבטו על געציל, אך חוץ מלתת לו תמיכה ולשמע אותו, לא הועילו כלום. הוא ג"כ הגיע לר' אהרן. ר' אהרן הציע ששורש הענין הוא שנתן אינו מפסיק לחשוב ולדבר על כל מה שהוא סובל מגעציל. ולכן העצה שכל ערב יעשו שיחת ועידה (conference call) בטלפון – שניהם יחד אתו, ויספרו אחד על השני רק דברים טובים. (וחוץ מזה פעם בשבוע יוכל נתן לשפוך לפניו את מר לבו, בנפרד). אהרן דיבר עם כל אחד בנפרד לפני הועידה לעזור להם לחשוב טוב וע"ז.

געציל, שעד עכשיו היה איש שתקן וסגור בתוך עצמו, התחיל לפתוח ים של טוב לב כלפי נתן, ועל אף שבתחילה הדבורים ביניהם היו חיצוניים, בסוף שבוע אחד (!!)) אמר נתן לר' אהרן שמרגיש אהבה עזה לגעציל! וכן הוא בכל דבר ובפרט בבטחון – **תדבר בטחון ולא יקח הרבה זמן עד שתבטח באמת, וכן בין אדם לחבירו תחשוב טוב עליו, וכן בכל ענין תחשוב טוב והכל ייהפך לטוב!**

הנסיון האמיתי בבטחון – אל תתיאש ברגע האחרון

לפעמים אדם עובד על בטחון ואמונה לזמן רב, ומגיע מצב שמרגיש שכבר אין לו כחות להמשיך לבטוח. והנה בחטא העגל – על אף כל הערבוביא, חור, בנה של מרים נשאר איתן בדעתן, והוכיח את ישראל על מה שעשו. מאיפה שאב חור את הכחות לעמוד בנסיון זה עד מסירות נפש ועד בכלל?

והנה בספר דגל המוסר – לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל - כ' על מה שחז"ל משבחים את מרים – ותתצב מרחוק לדיעה מה יעשה לו - ואיזה גדלות יש במעשה זה? ומפרש ע"פ הגמ' בסוטה שמרים אמרה עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל וכששמו את משה בתיבה, טפח לה עמרם בראשה ואמר לה בתי היכן נבואתיך, וע"ז נאמר לדעה מה ייעשה לו. והיינו שמרים הבינה שאף במצב שהכל נראה שחור, אסור להתייאש. והיא המשיכה להאמין בנבואתה, והלכה לראות איך זה יתקיים. ואפילו כשבת פרעה מגיעה ולוקחת את התיבה, שאז בדרך הטבע היתה צריכה לזרוק את משה למים כרצון אביה, גם אז, במקום שמרים תברח, היא מחכה, ובסוף מביאה את משה ליוכבד להניק. **זהו עקשנות של בטחון**, וזהו הרבה פעמים הנסיון לכל אחד. הקב"ה מושך ואינו מביא את הישועה, כדי לראות עקשנות זו – וזוהי שמביאה ישועות למעלה מדרך הטבע!

יתכן, שחור ירש כח זו ממרים, ועמד בבטחון חזק על אף כל הבלבול. ונכדס דוד המלך לימד בביתו – **אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים!**

הקטרת – בד בבד, וממולח

בפירוש רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל כ' שממולח – פירושו - טחון לגמרי, ואח"כ מעורב עם שאר הסממנים, עד שא"א להפריד שוב ביניהם. והנה בקטרת היה חלבנה שריחה רע, וכ' רש"י שזה מלמד שנצטרף לתפילותינו ותעניותינו גם עוברי עבירה. [ומר דרור מרמז על מרדכי, ראש הצדיקים והבוטחים] ונמצא שהקטרת מלמד על אחדות בכלל ישראל. ולפי"ז נראה שזהו הענין ב"ממולח" – יהודי צריך להרגיש חלק ממש מכלל ישראל עד שאי אפשר כלל להפריד בין הדבקים!

כשיהודי מרגיש לבדו ולא יחד עם כלל ישראל, מובטח לו שהוא מלא קנאה, תאוה, וכבוד. הוא מרגיש שפלות ואף פעם אינו בשמחה באמת. כי הוא תמיד מודד את עצמו כלפי אחרים. אבל כשהוא בוטח בהשם אלקי ישראל, והוא יודע שהשי"ת שומר עליו ועל כל עם ישראל, ואף א' אינו מחסיר מכבודו וכו' אז הוא מוכן להיות באחדות – ממולח – ואז הוא טהור קודש!

ויל"פ שזהו הרמז שלפני שהוא ממולח הוא צריך – בד בבד יהיה. והרמז, שלפני שהוא מכיר ערך עצמו אינו מוכן להיות מעורב עם כלל ישראל, והוא צריך קודם כל להעריך את עצמו ואת הקהילה שלו. ויתכן שזהו הטעם שקטרת הוא כל כך חביב, ועוצר מגיפה. ודוקא אהרן ששמה בגדולת אחיו, הוא שייך ביותר לענין זה, והוא עצר את המגיפה ע"י הקטרת. ואפשר עוד שזהו הטעם שהקטרת מעשרת את המקטיר, משום שאיזהו עשיר השמח בחלקו, ונמצא שהעשירות האמיתית דבקה בו, וזוכה גם לעשירות גשמית.

נובהרדוק – וחובת הלבבות

* **ידוע שהמגיד אמר לבית יוסף ללמוד חובות הלבבות** ושמעתי מהמשגיח רבי נתן ואכטפויגל זצ"ל שהחובות הלבבות הוא אבי כל ספרי המוסר. ומהג"ר יענקל'ע גלינסקי שמעתי שבאירופה אמרו, **שמי שאוהב תוה"ל** – זהו סימן שהוא א ערליכע איד (יהודי אמיתי ונאמן) ובאמת הכרתי שלשה צדיקי הדור שחבבו ספר תוה"ל יותר מכל ספרי מוסר. והם רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל – מקלם. רבי אביגדור מילר זצ"ל – מסלבודקא. ורבי גרשון ליבמן זצ"ל – מנובהרדוק! וכולם היו מיוחדים בזה שלא פחדו כלל מאנשים וממה יאמרו הבריות.

* רבינו גרשון היה מיוחד בזה שהיה נראה עליו שהוא מאוד מעורב עם הבריות, והיה נושא בעול בכל ענייניהם של הפונים אליו, והיה נושא ונותן עם אנשים על כל מה שצרך, ומ"מ היה בעולם שלו לגמרי. סיפר לי רבי רפאל פינטו ז"ל שהיה מוותיקי האברכים בלייקווד ומקורב מאוד לרבינו, שרבי גרשון ז"ל היה יכול להיות עם שתי הנהגות סותרות ביחד, מצד אחד הוא היה מדבר עם אנשים מתוך אהבה אמיתית וכנ"ל. ומצד שני הוא היה בעולם שלו לגמרי, ולא היה אפשר למצא אצלו אפילו גרגיר של חנופה.

* רבי אביגדור מילר ז"ל פעם עשה פעולה ברבים כדי למחות במי שביזה אחד מגדולי ישראל ברבים. ולא הפריע לו מה שהיה צריך לסבול כתוצאה מכך. הוא אף פעם לא חיפש להיות "אחד מהחברים" ומקובל על כולם, והוא מיעט להשתתף בשמחות משום חשש ביטול תורה. הוא שנא כבוד, ולא היה צריך הסכמות מאנשים על חשיבותו! הוא היה יכול לעשות דברים שהבין שהם נכונים, גם כשלא היו מקובלים.

הדרך הבטוח – בטחון מתוך שמחה.

כשדואג האדומי (מצאצאי עשו - אדום) ראה את אחימלך הכהן גדול מביא לדוד חרב ולחם (אשר ע"ז אמר לשאול לשה"ר) הוא היה במשכן להתבודד בעבודת השם (מצודת דוד שמואל א' כ"א ח'). הרי שהיה אדם מרום ומ"מ איבד את עולמו. כי דרך זו מסוכנת. גם דוד היה אדמוני והיה צריך להתגבר על טבע רע. אבל החילוק שדואג עשה עבודת השם בדאגה – כשמו. ודהמע"ה עשה מתוך שיר ושבח ושמחה ובטחון.

הבטחון והשמחה מרפאים את כל המדות הרעות בלי מכשולים!! זו הדרך - בפרט לדורינו – לכו בה!!

* הוא עבד את השי"ת, ולא אנשים. פעם הלכתי אתו ברחוב ופתאום הגיע בריצה כלב גדול וחצה את מסלול ההליכה שלנו (crossed our path), זה לא השפיע עליו כלל ולא היה לו שום הוה אמינא של פחד. הוא המשיך ללכת (כמעט לתוך הכלב!) כאילו שלא היה שם כלב כלל.

* הגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל ג"כ לא פחד מאנשים, ואף לא מהנאצים ימ"ש. הוא הרגיש, שאדרבה, למות על קידוש השם זוהי זכות גדולה. רבי גרשון פעם אמר לי כמה הוא החזיק שרבי חצק"ל ז"ל היה אדם גדול. (בדרך כלל רבי גרשון לא נתפעל מאנשים אע"פ שהיה נחמד לכולם, אבל רבי חצק"ל היה מיוחד אצלו. הוא היה ענק אמיתי).

* שמעתי שהאדמו"ר מסאטמר רבי יואל זצ"ל היה לומד חוה"ל כשהוא היה אוכל. גם רבי אהרן קוטלר זצ"ל והבריסקער רב היו לומדים חוה"ל ובפרט שער הבטחון. רבי מיכאל בער וייסמנדל זצ"ל היה מקושר מאוד לחוה"ל, כמו כל תלמידי החת"ס (כידוע שהחת"ס קרא בחוה"ל כל יום לתלמידים לפני השיעור). והוא אמר שהחוה"ל היה עוד לפני רש"י והרמב"ם. ושיתכן מאוד שהרמב"ם השתמש בו.

* פעם פגשתי צדיק מיוחד, אשר קרן עור פניו שמחה של צדיק אמיתי. הוא למד בקמניץ אצל רבי ברוך בער זצ"ל, ואח"כ היה תלמיד של רבי אהרן קוטלר זצ"ל. ובאמת היה שקוע בלימוד כל ימיו. שמעתי שהיה מתלמידיו הגדולים של רבי נתן וואכטפויגל ובסוף נהיה משגיח בישיבת נייטרא. כל יום חמישי הוא היה אומר שיעור בחובות הלבבות. אחד משומעי השיעור סיפר לי עליו סיפור נפלא: פעם בהושענא רבה, הוא התעורר מחלום שכבר חלם כמה פעמים, אבל עכשיו זה הושע"ר והוא דאג יותר. הוא חלם שרבי ברוך בער ורבי אהרן ליוו אותו למקומו בגן עדן. הם הגיעו להיכל של חובות הלבבות, והוא ראה שם את החפץ חיים, והחפץ חיים אמר לו לעלות ולומר שם שיעור בחוה"ל!!
תראה כמה חשיבות יש לחובות הלבבות! 30 יום אח"כ הוא נפטר!!

* סיפר לי אברך שכשהיה בחור היה קשה לו להרדם בלילה. הוא ביקש עצה מרבי אביגדור מילר זצ"ל. "תיקח חוה"ל ותירדם אתו!" הוא הקשיב לעצה, אבל במקום חוה"ל לקח גמ' מכות. אחרי שבועיים הוא ראה שעצתו לא הועילה, הוא חזר לרב מילר. כשסיפר שלקח גמ' מכות במקום חוה"ל, אמר לו הרב: יותר חשוב ליצה"ר שלא תלמד מוסר, מאשר שלא תלמד דברים אחרים, ואם תקח מוסר, הוא יתן לך להרדם!

שמעתי ממשפחתו, שמוסר היה משוש חייו בעוה"ז! לפני שהוא נפטר הוא אמר למשפחתו, שאם הם רוצים חיים טובים בעוה"ז, שילמדו חוה"ל. גם אצל רבי גרשון שמעתי כסדר על החשיבות הגדולה של לימוד המוסר. אני מכיר יהודי שהיה בעצבות כמה שנים. בעצת רבי נתן ואכטפויגל זצ"ל הוא התחיל ללמוד מוסר שעה כל יום. אחרי שבועיים העצבות נעלם לגמרי!!

* הצדיק הנפלא רבי חיים מרדכי ויינקראנץ היה ראש החבורה של תלמידי נובהרדוק בבורו פארק. הוא אמר שאדם שמחפש דרך בעבודת השם, יקח ספר חוה"ל. ראיתי בספרים שמי שלא למד שער הבטחון ושער ייחוד המעשה, לא ראה אורות מימיו!! שנים מגדולי ישראל מהדור הקודם, הסקולענער רב זצ"ל והפאפא רב ז"ל, שניהם אמרו לי ללמוד בספר חובות הלבבות.

* השיטה של נובהרדוק מבוסס בעיקר על חוה"ל ועל הספר מדרגת האדם (של הסבא מנובהרדוק). ללמוד חוה"ל פעם או פעמיים זה נפלא. אבל אם אתה לומד אותו עוד ועוד, ועם ניגון, ובנחת – אז אתה מתחיל **לאהוב אותו** ונמשך לזה מאוד. מי שלמד חוה"ל 20 פעמים הוא בן אדם אחר מאשר אדם שלמד 19 פעמים! זה נכנס עמוק לנשמתך ויעזור לך גם לעתיד לבא.

אני מכיר אנשים שממש **מתענגים** בלימוד המוסר. כל פעם שיש להם דבר שמציק להם, הם בורחים לספר מוסר שמרגיע, ומחזק את בטחונם, ועוזר להם לא לחפש כבוד כל כך, כגון לשנן מש"כ המס"י - "הכבוד הבל הבלים" (סו"פ י"א) הרבה פעמים בנחת, ועם ניגון. כל אחד יקח את הספר או החז"ל שהוא צריך: יש אלפי מאמרי חז"ל שיכולים לגרום לך עצבות ולחץ, ויש גם אלפים שישמחו ויעודדו ויחזקו אותך. כל אחד צריך את המאמר שמחזק אותו. **לפעמים המאמר הנכון יכול להחזיק אותך לשנים ארוכות!!**

שמעו ותחי נפשכם! לשיעורי הרב - בקו השגחה פרטית בטלפון 02-3011300 ובקו ישיר 02-3011906

או בקול הלשון בטל' 03-9290709 -1-4-93 לאנגלית, 2, לאידיש 1, לעברית 4

להארות והערות והשתתפות בהפצה: 0504154557 להפצה בירושלים: 0583223498 לקבל במייל: A7171474@GMAIL.COM

FOR BITACHON WEEKLY IN ENGLISH - thenewbitachonweekly@gmail.com